

strijski, štajerski in koroški, mejni grof moravski, gospodar Kranjske in slovenske krajine (t. j. bila večinoma sedanja Dolenjska in deli spodnjega Štajerja), Ogrje (Eger) in Pordenone na Furlanskem. Njegova moč je segala skoro od baltiškega do jadranskega morja; junaški Otokar je imel namreč velik vpliv tudi na severu česke kraljevine, kajti vodil je dvakrat križarsko vojsko zoper paganske Pruse.

Kakor je bila po smrti zadnjega Babenbergovca na Štajerskem velika zmešnjava, tako se je tudi po smrti (1254.) zadnjega cesarja iz rodovine Hohenstaufenske na Nemškem godilo. Angleškega kraljeviča Riharda Kornwaldskega in španjskega vladarja Alfonza X., ki sta bila ob enem času od dveh strank za nemškega kralja izvoljena, imeli so samo za namalana kralja, ker sta bila tako rekoč le to, kar je podoba nasproti resničnemu predmetu.

V 29. dan septembra l. 1273. so vendar izvolili nemški knezi v veliko srečo države hrabrega in pravičnega moža, ki se ni bal sicer vojske in je vendar mir ljubil; moža, ki je hotel trdne volje o tem delati, da se red, postava in pravica po cesarstvu zopet spoštuje. Ta je bil Rudolf Habsburški, doma na nemškem Švajcarskem, potomec stare sloveče rodovine; njen rodovinski grad Habsburg (t. j. Habichtburg, [?] jastrebov grad) je še dandanes v Argavu pri Windisch na Aari kot podrtina videti.

Njegovi sovrstniki enacega stanu so ga spoštovali, pa tudi bali so se ga, kajti marsikateriga mogočnega in nemirnega sosedu je užé ponižal. Meščani in kmetje pa so ga ljubili; kajti večkrat je Rudolf za orožje prijel, da je slabejšemu do pravice pomagal nasproti mogočnemu. In ko je bil za nemškega kralja izvoljen, pripovedovalo se je daleč okrog, kako strogo ravna novi kralj s hudobnimi ljudmi, kako kaznuje razbojnike in roparje ob cestah, pa kako se milo in prijazno pogovarja tudi s siromakom. Ta novi kralj je bil tudi Kranjecem jako po volji. Le Otokarju nova volitev ni bila po volji, kajti pričakoval je užé, da bode radi njegovih dežel, zlasti radi avstrijskih pokrajin, ki so bile fevd nemške države, postal prej ali slej prepir z novoizvoljenim nemškim kraljem. In res je bilo v državnem zboru v Norimbergu sklenjeno, da imajo vsi državni fevdi pripasti nazaj državi, ako se njih posedniki (vazali) ne bodo z novo za-nje pri nemškem kralju oglasili. Ta sklep je bil obrnen zlasti zoper Otokarja, ki ni hotel novega nemškega kralja pripoznati za poglavarja, in ki se je na večkratno povabilo branil priti na razgovor v državnem zboru, že naprej sluteč, da bodo nemški vitezi z nemškim kraljem tako odločili, da avstrijske dežele njemu ne pripadajo. Njegov ponos mu tudi ni dopustil, da bi bil nekako prosil za dežele, do katerih je imel vsaj nekoliko pravice. Vsled tega je prišlo do krvave vojske med Rudolfom in Otokarjem. (Dalje prih.)

Iz šole za šolo.

Stavki za uporabo v šoli.

(Iz Vodnikovih pesem.)

(Dalje.)

Uganke.

Béla poljska planjava,

Žito sama črnjava;

Mémo gré, kdor ne vmé.

(Pismo pa bukve.)

Bratec na bratcu stoji,

Zobljeta zrne, jedí:

Eden jih máne, druĝ' se ne gane.

(Mlinska kamena, vrhnjak in spodnjak.)

Ogenj gasí studénčeva kaplja,
Močno toplí, zavréva, razstaplja.
(Vapno živo.)

Ljubi moj, poznaš tico,
Ki nam sladí potico?
(Čebela.)

Biba leze, bivolj ni,
Tovor nese, osel ni,
Róge ima, kozel ni,
Hišo ima, v hiši ni,
Svetijo se štir' oči:
Kaj je néki, kaj se t' zdí?

(Polž.)

Je v sodcu brez obroča
Ruména 'n bela moča.

(Jajce.)

Brez ust govorím,
Nezastopnim molčím.

(Bukve.)

Pomlád dišim,
Po let' hladim,
Jesén' redím,
Po zim' gorím.

(Sadno drevo.)

Brez nog tečem, brez kolés peljem, na
tla ne stopim; vender veliko težo daleč
prenesem.

(Čoln.)

Kdo ne postane živ, ako pred ne umrje?
(Seme.)

Mi povéj: je li mogoče?
Kar bolj píha, bolj je vroče.
(Pihálnik.)

Ves dan píha, zdéha,
Nikdar se ne vpéha.
(Kovašk meh.)

Šviga švaga
Čez dva praga.
(Metla.)

Dve glavi, dve róki, šest nog
Pek'tájo po štirih okrog.
(Konjik.)

Velike smo dobre senéne,
Pa male za jédi meséne.
(Vile pa vilice.)

Kir hočejo moja jabolka jést',
Ni treba nikol' jim mene otrest';
Le deblo podéri, pod máno poberi!
(Krompir.)

Kaj je hitrejši kakor blisk?
(Misli.)

Kaj je pri jedi najbolj potrebno?
(Usta.)

Kateri ima tako imé, da ga nobeden
izreči ne more, kakor on sam?
(Jezik.)

Kdo je povsod domá?
(Polž.)

D o p i s i.

Iz Črnomaljskega okraja. Uradna učiteljska konferencija za naš okraj vršila se je v 10. dan julija v Črnomlju. Zbrali so se vsi učitelji in učiteljice razun gđc. učiteljic Karoline Milek iz Podzemlja in Matilde Parma iz Metlike, kateri sta se zaradi bolezni opravičile.

Ob 9. uri otvori zborovanje g. A. Jeršinovic, c. kr. okrajni šolski nadzornik kot predsednik, pozdravi navzoče učitelje in učiteljice ter se ob enem zahvaljuje v svojem in v imenu učiteljstva za šolstvo in napredek vnetemu in učiteljstvu naklonjenemu, visokorodnemu gospodu Ferdinandu markizu Gozaniju, c. k. okrajnemu glavarju, da je s svojo navzočnostjo konferenco počastil. Dalje predstavi v ta okraj na novo došle gospode: Franja Lovšin-a, nadučitelja na Vinici, Antona Kadunc-a, učitelja v Adlešicah, Franja Kopitar-ja, začasn. učitelja v Črnomlju. Konferencije udeležil se je tudi g. P. Krauland, učitelj privatne šole nemškega Schulvereina na Maverlu.

Zapisnikarjema izvolita se po vskliku gg. Fran Šetina in Ivan Rupnik. Potem poroča g. nadzornik o opazkah pri nadzorovanji šol. Izrazi se, da šolstvo v našem okraji gledé pouka in vzgoje dovoljno napreduje; zeleti bi bilo, da bi stariši učitelja pri vzgoji bolj podpirali.